

הרבנות הראשית לישראל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת השמיטה

כ"ז אלול תשס"ז חוזר
מס' 5

בס"ד

חוזר לשנת השמיטה

עם כניסת שנת השמיטה הבעל"ט ברצוננו לעדכן את הרבנים ואת מנהלי מחלקות הכשרות במה שנעשה עד כה, וכיצד יש לנהוג בתוצרת הפירות והירקות החל מד' תשרי.

1. רובם המוחלט של הקרקעות עליהם מגדלים ירקות וחלק מהקרקעות בהם נטועים מטעי הפירות נמכרו לנכרי. חלק אחר של מגדלי הפירות נכנסו למסגרת אוצר בית דין ארצי של הרבנות הראשית.
2. אנו עסוקים בימים אלו בהכנת אישורי מכירה ואישורי אוצר בית דין ובהכנת קובץ בו יהיו כל הנתונים לגבי המוכרים ולגבי המצטרפים לאוצר בית דין.
3. מכיוון שבשלב זה אין עדיין בעיית ספיחין בירקות (להלכה, אפשר לסמוך על שיטת הרא"ש והר"ש וכל הפוסקים שפסקו כמותם שאין חשש ספיחין בירקות שנבטו לפני ר"ה, ולצורך כשרות רגילה אין צורך להחמיר כשיטת הרמב"ם שכל ירק הנלקט בשביעית יש בו איסור ספיחין), הרי שגם ירקות שמגיעים ללא אישורי מכירה יוכלו להתקבל בכל המקומות המצויים תחת כשרות, אלא שמספק שמא הם מגיעים מאדמות שלא נמכרו ראוי לנהוג בהם קדושת שביעית וראוי לציין זאת באישור הכשרות התלוי בחנויות או במקומות האחרים הנמצאים תחת השגחה.
4. להלן מספר פתרונות לכך, שאם יהיו ירקות בקדושת שביעית הדמים לא ייתפשו בקדושת שביעית בחנויות:
 - א. להתנות עם בעל החנות שבמקרה ויש בחנות ירקות שיש בהם קדושת שביעית הרי שהתשלום עבורם יובלע בתשלום עבור מוצרים אחרים הנקנים עמם ושאינן בהם קדושת שביעית.
 - ב. להתנות עם בעל החנות (ואולי גם לציין זאת בתעודת הכשרות) שהתשלום שהוא גובה עבור הפירות שבקדושת שביעית הינו עבור עבודתו בחנות ועבור הוצאותיו ולא עבור הפירות עצמם.
 - ג. להמליץ לציבור לקנות בכרטיסי אשראי, בהקפה או בשיקים או להמליץ לקונים להתנות בעת התשלום את התנאי הנזכר לעיל.
 - ד. לקבל רשות מבעל החנות לחלל מספק בכל ערב את כל הדמים שנתפסו בקדושת שביעית על פת לחם או דבר מאכל אחר ולאכול אותו בקדושת שביעית.
5. הירקות הראשונים שעלולה להיות בהם בעיית ספיחין – אם הם גדלים בשטח פתוח – יהיו הקישואים, הצנונית, החסה, הלפת, השמיר, הצנון, התרד, התירס ושעועית בתרמילים שיש לחשוש בהם לספיחים החל מחודש חשוון (חלקם בתחילת החודש וחלקם בהמשכו).
6. ברגע שירק מסוים נכנס לחשש ספיחין יש להקפיד לקבלו רק עם אישור כשרות (קרקע גוי או מכורה לגוי, אוצר בית דין, חממות, מצע מנותק, או קרקע מחוץ לגבול עולי בבל).
7. כל הפירות שימצאו בתקופה הקרובה בשווקים הינם מיבול שישית, כי כולם חנטו בשישית, ולכן אין כל צורך בשלב זה באישורי מכירה או אוצר בית דין לגבי פירות ויש לנהוג בהם כפירות שישית לכל דבר.
8. דין הבנות הינו כדין הפירות לעניין ספיחין, אך כדין הירקות לעניין קדושת שביעית והבנות הנלקטות לאחר ראש השנה ויגיעו לשווקים החל מסוף השבוע הראשון שלאחר החג יש בהם קדושת שביעית, ולגביהם ראוי לקבל אישור אוצר בית דין או אישור מכירה או לנהוג בהם כנ"ל.

הרבנות הראשית לישראל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת השמיטה

9. ירקות המגיעים מחממות בהם זורעים או שותלים בקרקע עצמה (ולא במצע מנותק) יש לנהוג בהם קדושת שביעית, אך ניתן להקל בהם מבחינת איסור ספיחין. ירקות המגיעים מחממות בהם שותלים על גבי מצעים מנותקים כשרים ללא אישורי מכירה וללא אישורי אוצר בית דין.
10. ירקות המגיעים מישובי הערבה אין לחשוש בהם לאיסור ספיחין ובערבה הדרומית גם אין לחשוש לקדושת שביעית.
11. ירקות המגיעים מישובים הנמצאים דרומית מערבית מאשקלון אפשר להקל בהם מבחינת איסור ספיחין, אך יש לנהוג בהם קדושת שביעית.
12. ירקות המגיעים ממגדלים ערבים אין בהם איסור ספיחין ולא קדושת שביעית, אך מספק שמא המגדלים הללו מגדלים על קרקעות יהודים ראוי לנהוג בהם קדושת שביעית.
13. שאריות ירקות או פירות בקדושת שביעית שכבר לא ראויים לשיווק יועברו לדוחסנים. עודפי ירקות שראויים עדיין לשיווק, מומלץ מאוד לחלקם לנצרכים ולא להפסידם במקרים בהם נשארו שאריות.
14. פירות אוצר בית דין – יש להסביר לבעל החנות את עובדת היותו שליח בית דין ואף ראוי להחתימו על שליחות מטעם בית הדין. כמו-כן, יש להסביר לו שמכיוון שפירות אוצר בית דין ופירות בקדושת שביעית אסורים בסחורה, הרי שעליו להקפיד שפער המחירים בין מחיר הקנייה למחיר המכירה יהיה רק בשיעור הנחוץ לכיסוי כל הוצאותיו בתפעול החנות ושכרו ושכר עובדיו ברווח.
15. אע"פ שאין למסור פירות בקדושת שביעית לידי נכרי שאיננו סמוך על שולחנו של היהודי, אין צורך לחשוש מחמת העובדה שחלק מהפירות יגיעו לידי לא יהודים הקונים אף הם בחנויות תוצרת אוצר בית הדין, כיוון שפשטות ההלכה היא שהפירות במטע - וה"ה כשהם ברשות בי"ד – הינם הפקר גם לגויים.
16. הפרשת תרומות ומעשרות – ירקות ופירות שביעית פטורים מתרומות ומעשרות, וכך יש לנהוג לגבי פירות או ירקות מאוצר בית דין. אלא שפירות שישית או ירקות מאיסוס שישית חייבים בהפרשת תרו"מ מדינא (שנת מעשר עני). וכן נהוג ומקובל להפריש תרו"מ בלי ברכה על תוצרת שביעית מחממות ומצעים מנותקים, וכן יש להפריש על תוצרת שביעית שגדלה ברשות גוי (כולל באדמה המכורה לגוי) ושגמר מלאכתה נעשה ברשות ישראל (מספק ראוי לקרוא שם למעשר עני או למעשר שני).
17. ערלה – אישורי אוצר בית דין כוללים גם אישור שהפירות נקיים מחשש ערלה. אישורי מכירה במטעים מתייחסים רק לשמיטה, ומבחינת ערלה יש לטפל בכשרות הפירות כמו בכל שנה.

בברכת שנה טובה וכתובה וחתימה טובה לכל בית ישראל

הרב זאב וייטמן

יו"ר ועדת השמיטה

הרב אברהם יוסף

רב העיר חולון ויו"ר ועדת השמיטה

משרד פקס'
03- 6904639 03- 6993431

נייד דוא"ל
052- 6016222 zeeww@tnuva.co.il

משרד פקס'
03- 5051951 03- 5018091

נייד דוא"ל
054- 4321577 mdholon@netvision.net.il